

Αθήνα, 19.12.2022

Σχόλια επί του 5^{ου} Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Open Government Partnership

Με το παρόν το Green Tank καταθέτει σχόλια και προτάσεις του επί του 5ου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Open Government Partnership που εστιάζουν στην ανοιχτή και συμμετοχική διακυβέρνηση ως μία από τις προτεραιότητες του Σχεδίου καθώς της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού για την περίοδο 2020-2025[5].

Το Σχέδιο περιλαμβάνει μία σειρά από δεσμεύσεις προς ενίσχυση αυτής της προτεραιότητας. Υπό αυτό το πρίσμα ιδιαίτερη σημασία έχουν οι δράσεις για την αναβάθμιση της διαδικτυακής πύλης της Βουλής των Ελλήνων, του τρόπου δημοσίευσης των πρακτικών των συνεδριάσεων καθώς και της παρουσίασης της νομοθετικής δραστηριότητας. Εφόσον πραγματοποιηθούν με τρόπο που να διευκολύνουν την πρόσβαση των πολιτών στο έργο της Βουλής και θα επιτρέπουν την πιο άμεση παρακολούθηση του νομοθετικού και κοινοβουλευτικού έργου θα συμβάλουν καθοριστικά στην ενίσχυση της ανοιχτής διακυβέρνησης.

Ωστόσο, κρίνουμε ότι οι προβλεπόμενες δράσεις μπορούν να ενισχυθούν περαιτέρω. Στις δεσμεύσεις του 3^{ου} εθνικού σχεδίου δράσης για την ανοιχτή διακυβέρνηση (2016-2018), περιλαμβανόταν η κατάρτιση Νόμου – πλαισίου για την Ανοικτή & Συμμετοχική Διακυβέρνηση, για την ολοκληρωμένη ρύθμιση των σχετικών θεμάτων[1]. Όπως αναφερόταν στην τελική έκθεση αξιολόγησης της περιόδου από τον ανεξάρτητο μηχανισμό της πρωτοβουλίας OGP, παρά κάποια αρχικά βήματα που είχαν πραγματοποιηθεί, η υλοποίηση της δράσης ήταν περιορισμένη και δεν οδήγησε σε οποιαδήποτε αλλαγή στην κυβερνητική πρακτική σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση και τη συμμετοχή των πολιτών [2]. Η δέσμευση αυτή, παρ' όλο που δεν εκπληρώθηκε, δεν μεταφέρθηκε στο επόμενο σχέδιο δράσης (2019-2021)[3], ούτε συμπεριλήφθηκε στην αναθεωρημένη έκδοσή του[4]. Έτσι, η ανάγκη για έναν νόμο-πλαίσιο που να ρυθμίζει συνολικά και με ολοκληρωμένο τρόπο την θέσπιση και λειτουργία πολιτικών για την «Ανοικτή και Συμμετοχική Διακυβέρνηση» στη χώρα παραμένει.

Προτείνεται, η εισαγωγή/επαναφορά στο 5^ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης σχετικής δέσμευσης για τη θέσπιση ενός νόμου-πλαισίου για την Ανοικτή και τη Συμμετοχική Διακυβέρνηση, ώστε να ενισχυθούν οι δημοκρατικοί θεσμοί, η λογοδοσία του κράτους, και η συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και εφαρμογής αυτών.

Πέραν δεσμεύσεων, όπως εκείνες που αναφέρονταν ενδεικτικά στο 3^ο Σχέδιο, αλλά και στο 4^ο αναθεωρημένο Σχέδιο (μελέτη βελτιστοποίησης της διαδικασίας διενέργειας της ηλεκτρονικής δημόσιας διαβούλευσης), ένας σχετικός νόμος-πλαίσιο θα πρέπει να ενσωματώνει και να επικαιροποιεί τις διατάξεις για τη διεξαγωγή των ηλεκτρονικών δημόσιων διαβουλεύσεων και να βοηθήσει την πολιτεία να υιοθετήσει βέλτιστες πρακτικές. Σε αυτήν την κατεύθυνση και προς

βελτίωση των διαδικασιών της κείμενης νομοθεσίας (νόμος «Επιτελικό Κράτος, Ν. 4305/2014, ΦΕΚ 237/Α'/31.10.2014), προτείνονται τα εξής:

- Μετατροπή του Opengon.gr σε εθνική πύλη διαβουλεύσεων για όλη τη δημόσια διοίκηση (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό επίπεδο), τις ανεξάρτητες αρχές και άλλους φορείς, με μεταφορά όλων των δημόσιων διαβουλεύσεων στην πλατφόρμα αυτή. Για αυτό, θα πρέπει να γίνει ρητή αναφορά στην υποχρέωση χρήσης του Opengon.gr για όλες τις διαβουλεύσεις και όλα τα είδη ρυθμιστικών πράξεων, και όχι μόνον χρήσης του για διαβουλεύσεις νομοσχεδίων εν είδει παρότρυνσης, όπως κάνει τώρα ο νόμος για το Επιτελικό Κράτος.
- Συμπερίληψη ρητής αναφοράς για την υποχρέωση κατάθεσης συνοδευτικού εγγράφου τύπου Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης για όλα τα είδη ρυθμιστικών πράξεων που τίθενται σε ηλεκτρονική δημόσια διαβούλευση μέσω Opengon.gr, όχι μόνο για τα νομοσχέδια.
- Συμπερίληψη ρητής αναφοράς για την υποχρέωση κατάθεσης Έκθεσης Διαβούλευσης για όλα τα είδη ρυθμιστικών πράξεων που τίθενται σε ηλεκτρονική δημόσια διαβούλευση μέσω Opengon.gr, όχι μόνο για τα νομοσχέδια.
- Επαναφορά του σταδίου προκαταρκτικής διαβούλευσης επί του επιδιωκόμενου στόχου και αποτελέσματος της σχεδιαζόμενης ρύθμισης, καθώς και των ενδεχόμενων συνεπειών της. Η διάρκεια να ορίζεται στις 2 εβδομάδες, χωρίς δυνατότητα πλήρους παράλειψης, παρά μόνον σύντμησης κατά 1 εβδομάδα, για επαρκώς τεκμηριωμένους λόγους.
- Αύξηση του υπάρχοντος διαστήματος διαβούλευσης επί του σχετικού κειμένου των διατάξεων στις 4 εβδομάδες, με δυνατότητα σύντμησης στις 2 ή 3 εβδομάδες, για επαρκώς τεκμηριωμένους λόγους.

[1] 3ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση 2016-2018, <https://bit.ly/3iVVVyW>

[2] Ανεξάρτητος Μηχανισμός Αξιολόγησης (IRM): Τελική Έκθεση για την Ελλάδα 2016-2018, <https://bit.ly/3UYDZBi>

[3] 4ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση 2019 – 2021 (Μάιος 2019), <https://bit.ly/3G8DEli>

[4] 4ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση – Επικαιροποιημένη Έκδοση (Δεκέμβριος 2020), <https://bit.ly/3X1bWU2>

[5] Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025, <https://bit.ly/30sxvJ2>

Διακριτά από τα όσα αναφέρονται παραπάνω, κρίνουμε επίσης επιβεβλημένη την παράταση κατά 1 έτος της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει το άρθρο 75 του ν. 4873/2021 όσον αφορά την έναρξη ισχύος των διατάξεων που αφορούν στις Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚΟΙΠ). Η παράταση αυτή θα πρέπει να καλύπτει τις προβλέψεις των άρθρων 5-9, με δεδομένο ότι η υλοποίηση τους έχει ήδη καθυστερήσει, απουσιάζουν οι απαραίτητες διευκρινίσεις και κατευθύνσεις ενώ η πρόβλεψη ολοκλήρωσης του που αναφέρεται στο 5ο Σχέδιο Δράσης είναι για το 3ο τρίμηνο του 2023.